

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๗ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๒๘

ถ้าเรามีความเพียร

จิตที่หมักหมมอยู่ด้วยกิเลสอาสวะคือสิ่งสกปรกของจิต ย่อมเป็นจิตที่มัวหมอง และมีตำ รูกี้สั๊กแต่รู้ว่ารู้ไปตามวิสัยของความมัวหมองมืดดำเท่านั้น ไม่มีอะไรแปลกต่างยิ่งกว่านั้นไป ไม่ว่าจะเป็นจิตดวงใดของผู้ใด ขึ้นชื่อว่าจิตที่กิเลสยังครอบงำอยู่แล้ว ต้องเป็นเช่นนี้ จิตที่มีความหนาบางต่างกันก็เพราะความครอบงำของกิเลสมีความหนาบางต่างกัน แต่ยังไม่ถึงขั้นที่จะทำให้ใจมัวหมอง ให้มองไม่เห็นชัดเจนแจ่มแจ้งตามความจริงในสิ่งทั้งหลายอยู่นั้นแล ตลอดถึงความมืดตื้อตื้อด้านสันดานแล้ว ไม่ยอมฟังเหตุฟังผลบรรณธรรม ไม่เชื่อบาปบุญคุณโทษนรกสวรรค์ใด ๆ ทั้งสิ้น ที่เรียกว่าความมืดตื้อของจิตชนิดปิดตาย

จิตที่มีความเชื่อต่อเหตุต่อผลต่ออรรถต่อธรรมต่อบุญต่อบาป เป็นจิตที่พร้อมจะรับเหตุรับผลรับอรรถรับธรรมได้ แม้จะมัวหมองมองไม่ชัดเจนเต็มความรู้ที่ควรจะมองได้ชัดเจนก็ตาม แต่ยังมีหวังที่จะแจ่มแจ้งชัดเจน หรือสว่างมากขึ้นกว่านั้นโดยลำดับเมื่อได้รับการอบรมศึกษาอยู่เสมอ นี่หมายถึงจิตที่มีกิเลสเข้าเคลือบแฝงหรือหุ้มห่อ ย่อมเป็นเช่นนี้ทุก ๆ ดวง ผิดกับจิตที่บริสุทธิ์หลุดพ้นอยู่มากมาย จะเทียบว่าเป็นคนละโลกก็รู้สึกว่ายังไกลอยู่นั้นแล แยกออกมาพูดไม่ถูกตามความจริงนั้น เพราะไม่มีอะไรจะยกมาเปรียบเทียบ นั้นแลความรู้ที่บริสุทธิ์เป็นเช่นนั้น คือไม่มีอะไรเข้าไปเคลือบแฝงเลย

สิ่งที่เคยมีก็คือสมมุติ กิเลสก็เป็นสมมุติ ละเอียดขนาดไหนก็ยังเป็นสมมุติ ยังเป็นสิ่งเคลือบแฝงไม่ใช่ของจริง ไม่ใช่ธรรมชาติของจิตแท้ เป็นสิ่งที่เคลือบที่แฝงจิตอยู่โดยดี จึงเรียกว่าสมมุติ จิตอันนี้แหละที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายไม่ว่าแต่พระพุทธเจ้าของเรา ตามหลักธรรมท่านกล่าวไว้อย่างนั้น ว่าจะตามดูจิตดวงนี้นะว่าเคยเกิดเคยมีมาตั้งแต่เมื่อไรนั้น ท่านบอกเป็น อจินไตย อย่าไปคำนึงคิดถึงมันเลย ถึงจะรู้อนาคตถ้าจะนำมาพูดให้เหมาะให้ถูกต้องกับความจริงนั้นแก่โลก โลกจะไม่มีทางเข้าใจเลย และไม่เกิดผลเกิดประโยชน์อันใดเลย จึงเรียกว่าเป็นอจินไตย ไม่ควรคิดเสียดีกว่า

ท่านเทียบเหมือนกับหนามยอกเท้าเรา ให้รีบง้ออกเสีย อย่าไปถามหาสกุลหนามนี้ว่ามาจากไหน ๆ และเคยเกิดเป็นหนามนี้มานานเท่าไร มาจากสกุลใดเมื่อไร จะเสียเวลาเปล่า ๆ ให้รีบง้อหนามนั้นออกเสียแล้วหายไ้ นี่เป็นผลที่จะพึงได้รับโดยไม่ต้องสงสัย การค้นคว้าหาหรือคิดหาเหตุหาผลของสกุลหนามทั้งหลายนั้นจะไม่มีอะไรเป็นผลดีเกิดขึ้นเลย นอกจากจะทำเท้าของเราให้เน่าเฟะไปเปล่า ๆ นี่ละท่านเทียบ จิต

ดวงนี้ก็เหมือนกันเช่นนั้นท่านว่า เวลานี้มันขวางอยู่กับอะไร ขวางเพราะเหตุใด สิ่งที่ขวางพระองค์ก็แสดงบอกแล้ว และจะถอดถอนสิ่งที่มันกีดมันขวางนี้ออกด้วยวิธีใด นี้พระองค์ก็สอนไว้แล้วเป็นศาสนธรรมด้วยกัน

กิเลสเป็นเหมือนกับเสี้ยนกับหนามยอกฝ่าเท้าเรา ธรรมะเป็นเครื่องบ่ง เช่นเป็นเข็มหรือเป็นหนาม วิธีการบ่งหนามออกก็สอนหมด และนำยามาใส่ให้ความระมัดระวังรักษา คือจิตใจอย่าส่งสายแสบไปหาสิ่งที่ เป็นภัย เช่นเดียวกับเราแกว่งเท้าหาหนามไม่พิน จะได้เหยียบหนามบ่อย ๆ ให้ระมัดระวังเท้าของตัวเอง ยาก็ใส่เสีย การอบรมจิตใจก็อบรม การระมัดระวังไม่ให้จิตใจสายแสบไปหาสิ่งที่ เป็นขวากเป็นหนามก็ให้ระมัดระวัง ท่านสอนไว้หมด

สติเป็นธรรมรักษาใจได้เป็นอย่างดี ปัญญาเป็นสิ่งที่รอบคอบขอบเขต พินิจพิจารณาเหตุเหตุผล เป็นช่องทางที่จะออกจากสิ่งปิดบังหรือสิ่งแวดล้อมภายในจิตใจ ของตนได้โดยลำดับลำดับ นำมาใช้ ธรรมทั้งสองนี้ให้แนบสนิทติดอยู่กับใจของตน นี้คืออุบายวิธีการที่ท่านสอนโดยถูกต้อง ผู้มีความรักใคร่ต่อสติต่อปัญญาเพื่อความปลดปล่อยตนเองจะเห็นทาง พ้นจากขวากจากหนามคือกิเลสประเภทต่าง ๆ ไปโดยลำดับ

ให้ระมัดระวังใจของตน ต้องฝืนความเสียดาย ฝืนความอยาก อยากเห็น นั่นฟังซิ อยากเห็นอยากดู อยากได้ยินได้ฟัง อยากดมกลิ่นลิ้มรส อยากสัมผัสสัมผัส สิ่งที่เคยเป็นมาทั้งหลายและยังไม่เคยเป็นก็ตาม ส่วนมากเป็นสิ่งที่เคยเป็นทั้งนั้นแหละ เพราะเป็นสัญชาตญาณของจิตที่สัมผัสด้วยกิเลส ย่อมเป็นสิ่งที่เกี่ยวพันกันทันทีทันใด อยากรู้อยากเห็นอยากสัมผัสสัมผัส นี้ให้ระวังความอยาก ให้ฝืนความอยาก อยากดูก็ไม่ดู ความไม่ดูความฝืนความอยากนั้นแลเป็นธรรม เครื่องกั้นทางหวงห้ามตนไม่ให้ก้าวเข้าสู่พิษภัยทั้งหลาย แล้วจิตก็ไม่เป็นอันตราย ไม่ว่าจะอยากดูอยากเห็น ไม่ว่าจะอยากได้ยินสิ่งที่ เป็นภัยนั้น ให้ห้ามความอยากนั้นด้วยสติด้วยปัญญา พินิจพิจารณารู้อโทษของมัน เห็นโทษของมัน และอย่าใกล้ชิดอย่าสนิทอย่าคุ้นอย่าอนใจกับสิ่งที่เคยเป็นภัย จะไม่เป็นคุณต่อผู้ใดทั้งนั้น สิ่งที่เคยเป็นคุณ-เป็นคุณ สิ่งที่เคยเป็นโทษ-เป็นโทษตามหน้าที่ของมัน ในหลักธรรมชาติเป็นเช่นนั้น ให้พากันระมัดระวังรักษา

การปฏิบัติจิตต่อสิ่งที่ ยื้อแย่งแข่งดีกับธรรมอยู่นี้เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะเวลานี้กำลังฝ่ายต่ำมันมากกว่ากำลังฝ่ายสูง คืออรรถคือธรรม ที่จะเข้าไปรักษาจิตใจ จุกุดลากจิตใจไว้จากสิ่งเหล่านั้น ไม่ให้สิ่งเหล่านั้นจุกุดลากเอาไปเป็นอาหารของตน หรือเอาเป็นเครื่องใช้ของตน เอาเป็นเครื่องมือของตนได้ จึงเป็นเรื่องยาก แต่ยากขนาดไหนเราอย่ามาคิดเอาความยากที่เห็น ๆ อยู่นี้ มันเป็นความคิดที่ตื้นเกินไป ไม่สมกับผู้ปฏิบัติ ศาสนธรรมอันเป็นสิ่งที่ลึกซึ้งกว้างขวางมากกว่ากิเลสนี้เป็นไหน ๆ ความที่หลุดพ้น

จากสิ่งเหล่านี้ไปโดยลำดับลำดับเท่านั้นเป็นจุดมุ่งหมายของผู้ดำเนิน นี่แหละชื่อว่าเป็น จุดมุ่งหมายของผู้มีธรรม คือสติธรรม ปัญญาธรรมเป็นสำคัญ

ปัญญานี้สอดส่องมองทะลุไปถึงไหนแล้วจะเพิ่มความมีแก้ไข เพิ่มความพาก ความเพียรให้มีกำลังมากขึ้น ความอดทนสำหรับพยายามทุกด้านทุกทาง ความอดทนจะ เพิ่มขึ้น เพราะอำนาจของปัญญาเป็นเครื่องไตร่ตรองเห็นเหตุเห็นผลแล้วจะคืบคลานไป ได้โดยไม่ต้องสงสัย สำหรับนักบวชเรายังเป็นสิ่งที่จะต้องอย่างยิ่งที่จะประพฤติปฏิบัติตน อย่างนั้น

ให้เราทราบไว้เสมอว่าฝ่ายต่ำซึ่งครอบอยู่ในหัวใจนั้น ไม่เคยขยายตัวออกห่าง จิตใจเลย เพราะเป็นสิ่งที่มันรักมากที่สุด และธรรมชาตินั้นก็ไม่เคยอยู่กับอะไร ไม่เคย สนทนิตใจอะไรยิ่งกว่าสนทนิตใจกับจิต และถือจิตเป็นเครื่องใช้ที่อยู่อาศัยของตน เพราะฉะนั้นมันจึงรักมาก ถ้าเป็นคนก็เรียกว่าเป็นผู้รักในสิ่งนี้มาก หึงหวงมาก แต่ที่มัน เป็นนามธรรม เป็นธรรมชาติอันหนึ่งที่แทรกอยู่ในจิตนั้น ตัวเองก็มองไม่เห็น มีแต่รู้ ๆ อยู่เฉย ๆ เช่น รักเกิดขึ้นมันก็ทำให้พอใจเสีย แน่ะ นี่แหละถ้าธรรมชาตินี้แล้วต้อง กล่อมใจให้พอใจไปตาม โกรธก็พอใจโกรธ อยากโกรธ รักก็พอใจรัก อยากรัก ไม่เพียง ว่าอยากถอนความรักนะ ยังอยากรักเข้าไปอีก ความที่รักอยู่ในขณะนั้นมันก็พอใจอยู่ แล้ว ยังอยากจะเพิ่มความรักเข้าไปอีก เพราะมันทำให้เต็มเข้าไปอย่างนั้นเองถึงได้แก่ ยาก มันกล่อมอยู่อย่างลึก ๆ

เมื่อสติปัญญาเข้าไปถึงสิ่งเหล่านี้ขนาดใดเพียงใดแล้ว มันจะกล่อมจิตอยู่ ตลอดเวลา ได้เห็นก็ตามไม่ได้เห็นก็ตาม มันหากมีอยู่ภายในตัวของมัน ในขณะที่ไม่ได้ เห็นไม่ได้ยิน ก็เป็นรสเป็นชาติอันหนึ่งที่จะกล่อมจิตใจของเราด้วยธรรมารมณ์ คือเอา สิ่งที่ได้เห็นได้ยินได้ฟังนั้นแหละเข้ามาครุ่นมาคิดอะไรต่าง ๆ อยู่ภายในจิตนี้ ให้ เคลิบเคลิ้มหลงใหลไปกับมันอยู่ตลอดเวลาไม่มีความอึดพอเลย ยิ่งได้เห็นได้ยินได้ฟัง เข้ามาอีกก็ยิ่งเพิ่มเป็นความคิดความอ่าน เป็นสัญญาอารมณ์เข้าไปอีก ให้ติดให้จมไป เรื่อย ๆ ไม่มีคำว่าเบื่อหน่ายอึดพอ หากไม่นำธรรมเข้าไปแทรกไปก็ติดกันไปหวงห้าม จนถึงกับได้ปรากฏผลแห่งธรรมขึ้นมา เป็นคู่แข่งกับบรรดาธรรมอื่นนั้น นั้นแหละถึงจะ ค่อยห่างเหินออกไปได้

ดังผู้มีสติปัญญา มีความสามารถโดยลำดับลำดับแล้ว ความรักพอปรากฏขึ้นพับ จะรู้ทันทีว่าเป็นตัวภัย นั้น ต่างกันกับแต่ก่อนจิตดวงนั้นแหละ ความซัง ความโกรธ ความเกลียด พอแสดงแยบขึ้นมาจะรู้ว่าเหมือนกับไฟกระเด็นมาติดตัวของเรา ดอกไฟ กระเด็นมามากน้อยก็ทราบว่าเป็นไฟและทราบว่าเป็นโทษ ได้ระมัดระวังทันที สลัดปัด ทิ้งทันที ๆ นี่ละสติปัญญาที่ทัน ทันความรัก ความซัง ความเกลียด ความโกรธ ทันกัน

อย่างนี้ และทันด้วยเห็นโทษด้วยไม่ใช่ทันเฉย ๆ ที่แรกก็เริ่มทันก่อน ต่อไปก็เริ่มเห็นโทษโดยลำดับลำดับ แม้ไม่แสดงขึ้นมาก็เห็นโทษ ก็มีแต่จะแก้จะไข มีแต่จะถอดจะถอนโดยถ่ายเดียว นี่เรียกว่าสติธรรม ปัญญาธรรม มีกำลังขึ้นมาแล้ว

ที่นี้ความสงบที่ปราศจากสิ่งก่อกวนทั้งหลาย จากธรรมชาติอันต่ำทรามนั้นค่อยเบาไป ๆ สันติธรรมก็ปรากฏเด่นชัดขึ้นภายในจิตใจ นั่นเรียกว่าสันติคือความสงบใจ นอกจากสงบแล้วยังเห็นความผ่องใส ความสว่างกระจ่างแจ้งภายในจิตใจของตนเป็นสง่าราศีอยู่ภายในตัวตลอดเวลาอีกด้วย นี่แหละเรียกว่าผลของธรรมได้ปรากฏขึ้นมาแล้ว สิ่งเหล่านั้นเมื่อเอามาเทียบเคียงกันแล้ว ธรรมชาตินี้เหนือกว่าแล้วที่นี้ ถึงจะยังละไม่ได้ก็ทราบว่าเป็นเหนือกว่า เมื่อทราบว่าเหนือกว่าอยู่แล้วก็ยังมีแก้ไข พยายามระมัดระวังรักษาหรือถอดถอนไปโดยลำดับลำดับ จนกระทั่งไม่มีอะไรเหลือ เอ้า เราสรุปเอาเลย หมัดโดยประการทั้งปวง ขึ้นชื่อว่าความรักจะรักอะไรก็ตาม ความซัง ความเกลียด ความโกรธอะไรก็ตาม เป็นเรื่องของกิเลสทั้งมวล รู้เท่าทันด้วย แน่ ละขาดออกจากจิตใจด้วย จึงไม่มีอะไรกวนใจ

ที่นี้เราก็ทราบได้ชัดว่าสิ่งที่เคยกวนใจมาแต่ก่อนคืออะไร ก็คือจอมกษัตริย์วิภูจักรเหล่านี้เองจะเป็นอะไรไป นั่นมันชัดแล้ว เมื่อธรรมชาตินี้ได้พังไปโดยลำดับลำดับ ความสงบก็ยิ่งแน่นเข้าไป ๆ เห็นสารคุณของใจโดยลำดับ พุดง่าย ๆ ก็ว่าความเห็นโทษก็เห็นอย่างถึงใจ ความเห็นคุณก็ถึงใจ เมื่อเป็นเช่นนั้นเรื่องความเพียรนี้เป็นไปเองทั้งวันทั้งคืนเว้นแต่หลับเท่านั้น นี่ท่านเรียกความเพียรอัตโนมัติ หรือเรียกว่าภาวนามยปัญญา หมุนตัวเป็นเกลียวไป เหมือนกับกิเลสที่เคยหมุนตัวอยู่ภายในจิตใจของเราแต่ก่อน มันเอาดวงใจดวงนี้เป็นโรงงาน และทำงานของมันทั้งวันทั้งคืนยืนเดินนั่งนอนเว้นแต่หลับเท่านั้น เป็นงานของกิเลสบนหัวใจทั้งมวล

มันผลิตแต่เรื่องกองทุกข์ขึ้นมาให้ได้รับความทุกข์ความทรมาน มันแทรกขึ้นมาความเพลิตความเพลินให้เราหลง เพื่อจะจมลงในกองทุกข์นั้นแล หลงจะหลงไปไหน หลงเพื่อหลงในกองทุกข์ ไม่ใช่หลงเพื่อไปมรรคผลนิพพานที่ไหน ความหลงที่มันหลอกขึ้นมาปรุงแต่งขึ้นมาให้มีความเพลิตความเพลิน มีรสมีชาติบ้างเล็กน้อยก็รสชาติเพื่อจะให้จมน ไม่ใช่รสชาติเพื่อจะให้ผ่านพ้นไปถึงมรรคผลนิพพาน พ้นจากเงื้อมมือของมันเลย จากนั้นก็มีแต่ความทุกข์กองทุกข์ มันเห็นได้ชัดภายในจิตใจ นี่ท่านเรียกว่าเห็นโทษ

ที่นี้เห็นคุณของธรรม ธรรมไม่เคยปรากฏว่าได้สร้างความทุกข์ความลำบากอะไรให้แก่เรา ความลำบากลำบากเพราะการต่อสู้เป็นฤทธิ์ของกิเลส อำนาจของกิเลสกำลังของกิเลสต่อสู้ต่างหาก มันก็รู้ได้ชัด พอถึงขั้นที่อำนาจของธรรมมีหรือธรรมมีอำนาจ สติมีอำนาจ ปัญญามีอำนาจแล้วกล้ำกล้ำสามารถแล้วก็เห็นได้ชัด ๑ ทำให้ขาดไป

โดยลำดับลำดับจากใจนั้น ๑ จนกระทั่งถึงขาดสะบั้นออกหมดไม่มีภายในจิตใจเลย นั่น
 ละที่นี้ใจจึงกลายเป็นธรรมทั้งดวงขึ้นมา จะว่าใจบริสุทธิ์ก็ได้ จะว่าธรรมบริสุทธิ์ภายใน
 ใจก็ได้ ในเวลาที่มีธาตุมีชั้นมีสมมุติเป็นคู่แข่งกันอยู่ เช่นธาตุชั้นธ กิเลสอาสวะในโลก
 สงสารนี้มันมีสมมุติอยู่ หรือเป็นคู่แข่งเคียงหรือเป็นคู่แข่งกันอยู่ เราก็เรียกว่าเป็น
 สมมุติ ถ้าว่าจิตบริสุทธิ์ก็ได้ ว่าธรรมทั้งดวงก็ได้ ไม่มีขัดมีข้องไม่มีขัดมีแย้ง ว่าอะไรได้
 หมด พอผ่านสมมุติโดยประการทั้งปวงไปแล้ว ไม่มีอะไรที่จะมาพุดกัน นี่ละท่านว่า
 นิพพานัน ปรหม์ สุขิ นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง เราจะหานิพพานที่ไหน

เวลานี้จิตถูกอะไรย่ำยี ถูกกิเลสย่ำยี วุ่นเพราะอะไร วุ่นเพราะกิเลส เราก็รู้ว่าวุ่น
 เราก็รู้ว่าทุกข์มากน้อย ก็รู้ผู้รู้ผู้นี้แหละ มันอยู่ที่อำนาจของกิเลส พอพ้นจากอำนาจของ
 มันเสียหมดแล้ว ไม่มีอะไรกวแล้วก็บรมสุข นิพพานัน ปรหม์ สุขิ ท่านว่าสุขอย่างยิ่ง คือ
 สุขไม่ใช่สุขแบบโลกนะ ไม่ใช่สุขแบบประเดี๋ยวประด๋าวแล้วหายไป สุขเข้าตอนเย็นเป็น
 ทุกข์ สุขตอนบ่ายตอนค่ำเป็นทุกข์ สุขเวลานี้เวลาต่อไปเป็นทุกข์ ไม่ใช่สุขอย่างนี้ อันนี้
 เป็นสุขเวทนา เป็น อนิจจัง ทุกขัง อนตตา เต็มตัวของมัน สุขอันนั้นเป็นบรมสุข เป็นสุข
 ในหลักธรรมชาติแห่งจิตที่บริสุทธิ์ล้วน ๆ คำว่าบรมสุขนี้เราก็พูดเฉพาะที่ยังมีธาตุมีชั้นธ
 เท่านั้น ออกจากนั้นแล้วท่านไม่จำเป็นจะต้องพุดกัน พุดหาอะไร ขอให้ถึงที่ของมันก็
 แล้วกัน ไม่มีใครถามใครแหละ

เช่นอย่างเราอนหลับสนิทนี้ใครถามใครละ เวลานั้นห้วงอะไรไหม มีไหมความ
 รู้สึกว่ามีลูกมีเมียมีหลานมีเหลน มีสมบัติพัสถาน มีความรู้ความฉลาด ความโง่เขลาเบา
 ปัญญา มีอำนาจวาสนามากน้อย มีความรู้สึกยังงี้ แม้ที่สุดในสกลกายของเราก็ยังไม่
 เห็นสำคัญกันเลย แล้วสงสัยไหมในขณะที่หลับนั้นเป็นยังงี้ หลับสนิทนั้นละ นี่ละคนมี
 กิเลสเราพอจะเทียบกันได้เล็กน้อยกับเรื่อง นิพพานัน ปรหม์ สุขิ เรายกอันนี้ไปเทียบเท่า
 นั้น คนมีกิเลสก็พอทราบกันได้ด้วยกันทุกคน เพราะเคยหลับสนิทมาด้วยกัน

คำว่าหลับนี้เป็นของคู่ควรกันกับธาตุชั้นธในบุคคลแต่ละคน มีอะไรในระยะนั้น
 ถึงจะหลับไปตั้งกับตั้งกัลป์ก็ไม่มีอะไรเข้ามาเกี่ยวข้องเลย นั้น อย่าว่าเราหลับจากนี้ไป
 ถึงพรุ่งนี้เช้าถึงเวลาตื่นนั้นเลย หลับไปตั้งกับตั้งกัลป์ก็เป็นเช่นนั้นถ้าลงว่าหลับสนิทแล้ว
 ตั้งกับตั้งกัลป์มีอะไรเข้ามาขัดมาแย้งไหมไม่มี นี่ที่วานิพพานเที่ยงหมายถึงอะไร เรา
 เทียบได้แค่นี้ละ เอาเพียงหลับแค่นี้ละไปเทียบ เราก็พอจะมองเห็นเงื่อนมองเห็นเค้า
 บ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ

การปฏิบัติเรานี่เพื่อความจริง ให้เห็นสด ๆ ร้อน ๆ ว่านิพพานเป็นยังงี้ พระ
 พุทธเจ้าไม่ใช่คนโกหก สาวกทั้งหลายไม่ใช่คนโกหก พุทธัง สรรณัง คัจฉามิ พระพุทธเจ้าที่
 เราฝากเป็นฝากตายกับท่านอยู่เวลานี้ไม่ใช่ผู้โกหก ธมมัง สรรณัง คัจฉามิ ล้วนแล้วแต่

ท่านผู้บรมสุขด้วยกันทั้งนั้น ไม่ใช่ผู้โกหกโลกโกหกสงสาร เมื่อจิตหลุดพ้นจากกิเลสเสียอย่างเดียวเท่านั้นเป็นไปแบบเดียวกันหมดเลย สงสัยที่ไหน เช่นเดียวกับเราหลับสนิทแล้วไม่มีอะไรนั้นแหละ พอเทียบกันได้เล็ก ๆ น้อย ๆ แต่อย่าถือเป็นความจริงไปเป็นอุปสรรคต่อจิตใจของตน ถ้าคิดไม่ถูกมันผิดไปได้เรื่องเหล่านี้ละ เรายกมาเป็นข้อเปรียบเทียบเท่านั้น ในหนังสือท่านเขียนไว้ว่าปุถุชนเราเสวยนิพพานได้เวลาหลับสนิทนั้นพอเทียบกันได้ เราก็อูตอย่างนั้นเหมือนกัน

อะไรเป็นเครื่องที่จะนำเราให้ถึงพระนิพพานได้ ให้ถึงความบริสุทธิ์ได้ เราหามาซีในโลกนี้มีอะไร ทั้งตากก็เห็นอยู่เต็มตานี้แหละ หูได้ยินเต็มหูนี้แหละ สิ่งแวดล้อมเต็มทุกด้านทุกทาง มีไหมบกพร่อง มีตลอดเวลา แล้วมีสิ่งใดที่จะเป็นเครื่องพยุ่งจิตใจของเราให้ถึงซึ่งมรรคผลนิพพานให้หลุดพ้นได้ ไม่มีเลย นั้น บอกว่าไม่มีเลยนอกจากธรรมเท่านั้น แน่ะ ธรรมใครสอนไว้ถึงจะถูกต้องแม่นยำ พุทธะเท่านั้น พระพุทธเจ้าเท่านั้นที่จะสอนธรรมให้ถูกต้องแม่นยำ ถึงจุดหมายปลายทางแก่ผู้ปฏิบัติตาม จุดหมายปลายทางก็มีนิพพานเป็นหลักสำคัญ นี่พระองค์รู้แล้ว พระองค์ได้ทรงละแล้วด้วยปฏิปทาของพระองค์เอง ทรงรู้ทรงเห็นแล้วจึงนำความรู้ความเห็นนั้นมาสอนพวกเราจึงไม่ผิด ถูกต้องแม่นยำทุกแง่ทุกมุม

นี่ละธรรมที่จะนำเราให้หลุดพ้นจากทุกข์ มีในสวากขาตธรรมเท่านั้นไม่มีในที่อื่น สวากขาตธรรมนี้เราก็คเคยได้อ่านได้ยินได้ฟังอยู่ทุกเวล่ำเวลา ให้พากันเจริญให้มากทำให้มาก อย่าชี้เกียจชี้คร้านอ่อนแอ เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องของกิเลสมันคว่ำกินหงายกินเราไม่รู้ นั่งสมาธิภาวนามันก็คว่ำกินหงายกินอยู่ในขณะนั้นงั้น เดี๋ยวจงกรมมันก็คว่ำกินหงายกิน แต่เราไม่รู้เพราะสติไม่ทัน ปัญญาไม่มีเพียงพอที่จะรู้มัน พอรู้พบบันอิมแล้ว มันปล่อยแล้วถึงรู้ เอ้า พอปล่อยมันเอาอีก ถ้าว่ามันอิมเราปล่อยเมื่อไรมันเอาอีก แน่ะ เพราะฉะนั้นมันจึงไม่พอ กิเลสมันพอเมื่อไร ปล่อยก็ไม่เคยพอ มันกินอยู่ตลอดเวลา

เอ้า สร้างสติปัญญาขึ้นให้ดีขึ้นให้มาก ถ้าอยากจะทราบว่คำนี้เป็นความจริงหรือไม่ เพราะเมื่อถึงขั้นแล้วไม่ปล่อย ไม่มีคำว่าปล่อย ถึงจะยังสู้ไม่ได้ก็ไม่มีคำว่าปล่อย เอาจนได้เอาจนแหลก นี่เราจะทราบ อ้อ สติปัญญาทันเป็นอย่างนี้ แต่ก่อนสติปัญญาไม่ทัน มันคว่ำกินหงายกิน กินตลอดเวลาไม่ว่ายืนไม่ว่าเดินไม่ว่านั่งว่านอน เพราะเราปล่อยได้ตลอดอิริยาบถนี้ ไม่ว่าจะยืนจะเดินจะนั่งจะนอนปล่อยได้ทั้งนั้น แล้วกิเลสก็ล้วงเข้าไปกินได้ทั้งนั้นแหละ เครื่องในของเราไม่มีอะไรเหลือ พอสติปัญญาทันเข้าไปแล้วความเพียรหากหนุ่กันไปเอง

เหมือนกับเชือกที่พันเป็นเกลียวเดียวกันนั้นแหละ พอพันเป็นเกลียวเดียวกันแล้วหมุนตัวเข้าไปเป็นกำลังอันเดียวกันหมด สติก็ดี ปัญญาก็ดี ความพากเพียรก็ดี

ความอดความทนก็เหนียวแน่นแก่นักรบไม่มีถอย พอถึงขั้นนี้แล้วเป็นสายยาวเหยียด อันเดียวกันเลย เป็นปัจจุบันธรรมปัจจุบันจิตอยู่ตลอดเวลา ไม่ได้คิดย้อนหน้าย้อนหลัง ว่าเราเปลืองตอนไหนไม่เปลืองตอนไหน และต่อไปนี่เราจะเปลืองหรือไม่เปลือง เราจะต้องระมัดระวังตัวเรา ไม่มีคำว่าระวังกลัวมันจะเปลือง

นั่นท่านเรียกว่าสติปัญญาอัตโนมัติ เป็นอย่างนั้นแล เมื่อถึงขั้นเป็นแล้วเป็นได้ด้วยกัน จิตทุกดวงนี้เป็นได้ทั้งนั้นไม่มีคำว่าล้าสมัย ขอให้ดำเนินตามหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้นี้เถอะจะเป็นไปอย่างนี้ เวลาล้มลุกคลุกคลานมันล้มได้ด้วยกัน ทุกคนนั้นแหละ เวลามันคว่ำกินหงายกินให้กิเลส มันคว่ำกินหงายกินได้เหมือนกัน ถึงวาระที่มันจะคว่ำกินหงายกินไม่ได้ และถึงวาระมันจะพังจากหัวใจก็มีอีกเหมือนกันถ้าเรามีความเพียร สำคัญที่ความเพียรอยู่ในใจของเรา

อย่าไปคิดว่าเผ่าว่าแก้วว่าคร่ำคร่าชรา เป็นเรื่องของอุบายกิเลสมันหลอกให้ห่างเหินจากความเพียร น้อยอกน้อยใจบ้าง ทำให้ขี้เกียจให้สุดเอื้อมหมดหวังบ้าง ล้วนแล้วแต่เรื่องของกิเลสหลอกหลวงเราให้ไปทางของมัน เอาจริง ๆ มันเร็วขนาดนั้นแหละ ไม่ทัน จึงเรียกว่ามันคว่ำกินหงายกิน เมื่อถึงขั้นมันคว่ำไม่ได้หงายไม่ได้แล้วจะรู้เองในทุกคนนั้นแหละ ผู้ปฏิบัตินี้แหละไม่ใช่ผู้ใด ผู้ไม่ปฏิบัติมันจะตายก็กับที่กัลป์ก็คนเท่านั้นแหละตายเกิด ๆ อยู่นั่น ไม่มีคำว่าล้าสมัย ว่าตายอะไรหนักหนาแล้วหยุดเสียมันซิ ไม่มีกิเลสไม่เคยมีล้าสมัย มีแต่เรื่องพาสัตว์ให้กิดตาย ๆ อยู่ตลอดไป ถ้าธรรมไม่จุดไม่ลากเอาไว้แล้วจะเป็นอย่างนี้ตลอดไปเลยทีเดียว นี่ก็เป็นอนิจนิตย

จิตแต่ละดวงวิญญาณแต่ละดวงนี้ไม่มีคำว่าเบื้องต้นเบื้องปลาย ถ้าไม่มีธรรมเข้าไปตัดสินเข้าไปแก้แล้ว เบื้องต้นจะไม่มีเบื้องปลายจะไม่มี พอธรรมเข้าไปตัดสินให้เท่านั้นแหละขาดสะบั้นไปหมดเลย เออ เอาละที่นี่ นั่นเห็นไหมในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ท่านแสดงไว้ แสดงว่ายังงี้ วุสิต พุรหมจรรย์ กตฺ ภรณียํ กิจที่ควรจะทำ คือกิจการฆ่ากิเลสนี้ เราได้ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว นาปริ อิตถุตตยาตติ ปชานาติ กิจอื่นที่จะทำให้งี้กว่านี้อีกไม่มี เพราะได้รู้แจ้งเห็นจริงหมดทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว นั่น นี่แหละท่านว่าตัดสินกับกิเลส ตัดสินกับวัฏจักรวัฏจิต กลายเป็นวิวัฏจิตขึ้นมา นตฺถิทานิ ปุนพฺภโว ตั้งแต่บัดนี้ต่อไปความเกิดอีกของเราไม่มีแล้วในจิตดวงนี้ นั่น

แต่ก่อนพระพุทธเจ้าท่านได้เคยเปล่งพระอุทานเมื่อไรสักที ไม่เคยเปล่ง นี่ละ สนฺทฺธิญฺโญ เมื่อแสดงเต็มที่แล้วไม่เคยเปล่งก็ได้เปล่ง เพราะรู้อย่างนั้นเห็นอย่างนั้นเป็นอย่างนั้นจริง ๆ จิตนี้ เมื่อเวลามันขาด-ขาดจริง ๆ จิตดวงนี้แหละ พอขาดสะบั้นลงไปแล้วก็มีธรรมชาติที่บริสุทธิ์เท่านั้น บริสุทธิ์นี้หายไปไหนที่นี่ สูญไปไหน มีแต่กิเลสเท่านั้นสูญไปหมดจากใจ เป็นจิตที่บริสุทธิ์ล้วน ๆ เมื่อได้บริสุทธิ์ล้วน ๆ แล้วจะไปวุ่นหากับ

เรื่องเงาของกิเลสให้เสียเวลาไปทำไม ว่าสูญหรือไม่สูญ เป็นยังไงไปยังไง ไปเกิดที่ไหนหรือไม่เกิดที่ไหน ถามไปทำไม

เรื่องเกิดตายของเราสงสัยอะไร มันเกิด ๆ ตาย ๆ ก็กัปก็กัลป์มาแล้ว เป็นบ้ามาก็กัปก็กัลป์แล้วกับเรื่องสูญไม่สูญ เมื่อถึงขั้นบริสุทธิ์แล้วเรายังเป็นบ้าไปไหนอีก ชั้นบริสุทธิ์ไม่ใช่ชั้นพาคคนเป็นบ้านี่นะ ชั้นพาคคนเต็มยศของคน เต็มยศของจิต เต็มยศของธรรม วิเศษที่สุดก็คือจิตที่บริสุทธิ์เท่านั้น เอาให้มันถึงพริกถึงขิงถึงเหตุถึงผลซิ

อย่ามาอยู่แก้ง ๆ ก้าง ๆ อย่ามาให้หนักใจนะ ผมสอนหมู่สอนเพื่อนสอนเต็มอกเต็มใจ สอนด้วยทิ้งลงมาหมดไม่มีอะไรเหลือเลย ถ้าเขินหมดให้หมดไม่มีอะไรเหลือ แม้จะลำบากลำบากอยู่ในวันหนึ่ง ๆ อย่างนี้ ความคิดห่วงใยถึงหมู่เพื่อนผมไม่เคยละ นอกจากมาไม่ได้อบรมไม่ได้ก็ทนไปอย่างนั้นด้วยความจำเป็น ความเป็นอารมณ์กับหมู่เพื่อนเป็นอยู่ตลอดเวลาจะทำยังไง ก็หมู่เพื่อนมุ่งมาหาเพื่อการอบรมสั่งสอนจะให้ทำยังไงไม่อบรมสั่งสอน พระก็รับมากขึ้นโดยลำดับลำดับ ก็เพราะเห็นเหตุนี้เองแหละไม่ใช่อะไร ครูบาอาจารย์ทั้งหลายอันเป็นที่แน่นอนเป็นที่ตายใจ เป็นที่อบอุ่นในการอบรมสั่งสอนให้ลูกศิษย์ลูกหาได้พึงร่มเงาของท่าน ท่านก็ล่วงไป ๆ อย่างที่เราเห็นอย่างนี้จะว่าไป และต่อไปก็จะไม่มี ๆ ก็เลยแยมประตูเปิดรับบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ เลยกลายเป็นพัง ประตูเข้ามาถึง ๔๐ กว่าปีนี่ ผมก็ยังทนจะว่าไป

ให้ตั้งใจปฏิบัติ อย่ามาก็ดมาขวางหมู่เพื่อนอยู่นะ กัดขวางตัวเองแล้วยังไม่แล้ว ยิ่งกัดขวางหมู่เพื่อน เหล่านี้มีอยู่มากนะให้ระวัง มาปฏิบัติธรรมต้องปฏิบัติตัวเอง ต้องระวังตัวเอง อย่าเห็นผู้อื่นผู้ใดเป็นภัยยิ่งกว่าตัวเอง เป็นภัยต่อตัวเองและเป็นภัยต่อผู้อื่นด้วย ถ้าต่างคนต่างเห็นอย่างนี้แล้วก็ถือว่าเป็นผู้มองจุดที่จะเกิดเรื่องคือหัวใจ สติไม่มีแล้วมันแสดงได้มันแสดงฤทธิ์ได้กิเลสนี้ มันไม่ไว้หน้าใครทั้งนั้นแหละ ถ้ามีธรรมเข้าไปกำจัดมันก็ยอม ถ้าไม่มีธรรมแล้วมันเอาคนได้ทันที และยังเติบโตเร็วที่สุดด้วย

ธรรมชาติเช่นนี้เรียกว่า “โอปปาติกะ” ผุดขึ้นมาเต็มยศ ๆ ของมัน มีกำลังเต็มยศ ๆ ไม่ต้องมาหล่อเลี้ยงบำรุงรักษาให้เจริญเติบโตเท่านั้นวันเท่านั้นวัน ถึงจะเติบโตเจริญขึ้นมา มาก ๆ ได้ มันเกิดขึ้นมาขณะใดก็เป็นโอปปาติกะนั้นแหละ ผุดขึ้นมาเต็มยศ ๆ กำลังเต็มตัวเลย พัดเราแหลกลไปเช่นเดียวกันหมดนั่นแหละถ้าไม่ระวัง ให้ระวังให้ดี ไม่เหมือนสติปัญญา สติปัญญานี้อบรมแทบล้มแทบตาย อันนี้ไม่ได้อบรม เพราะอะไร เพราะมันเกรียงไกรของมันมา อยู่ในหัวใจของเราหนักก็ชาติก็กัปก็กัลป์แล้วมันจะไม่เกรียงไกรยังไง จะไม่คล่องตัวยังไง มันอยู่ในหัวใจของเรามานาน แต่ธรรมนี้ไม่ได้มากนักนะ มีเรื่องมีแต่ไม่มากเท่ามัน จนกระทั่งเราได้อบรมเต็มสติกำลังความสามารถของเรา มันถึงมีมากขึ้นมาได้ มากขึ้นมาแล้วพัดมันลงได้ นั่นให้เห็นอย่างนั้นซึ้งนักปฏิบัติ

สติเป็นสำคัญ นี่พูดอะไรก็ตามถ้าไม่ได้พูดสติเหมือนกับไม่ได้เทศน์นะ เคยเห็นมาอย่างนั้นแล้ว เคยเป็นมาอย่างนั้นแล้ว เห็นเป็นความจำเป็นจริง ๆ ต่อจากนั้นก็ใช้ปัญญา เมื่อถึงขั้นแล้วสติปัญญาเป็นอันเดียวกัน เป็นธรรมคู่พลังเท่ากัน ฟุ้ง ๆ จนกระทั่งเหตุปัจจัยหมดเสียเมื่อไรถึงจะหยุด สติ ปัญญา ธรรมชาติสองธรรมชาตินี้กลมกลืนเป็นอันเดียวกัน ก็เลสมีอยู่ที่ตรงไหน ข้ำศึกมีตรงไหน จะเสาะจะขุดจะค้นอยู่ตลอดนั้นละท่านเรียกว่างานของจิต สติปัญญาทำงานคู่ยี่ช่ขุดค้น พอเจอก็ได้งานอีกประเภทหนึ่ง เวลาไม่เจอก็ค้นหาก็คือเป็นงานประเภทหนึ่ง จนกระทั่งหมดไม่มีอะไรเหลืออยู่ภายในใจ แน่ใจ ไม่ต้องทูลถามพระพุทธเจ้า

ถึงพระพุทธเจ้าจะประทับอยู่ต่อหน้าก็ตาม เมื่อถึงขั้น สนฺทิกฺขุโณ ร้อยเปอร์เซ็นต์เต็มตัวแล้วจะถามท่านทำไม ธรรมะ สนฺทิกฺขุโณ ท่านประกาศไว้แล้ว ความจริงมีอย่างนี้ พระพุทธเจ้าก็ไม่ทรงถามผู้ใดเวลาท่านได้ตรัสรู้ อันนี้ประธานพระโอวาทไว้เรียบร้อยแล้ว เมื่อดำเนินไปถึงขั้นที่ควรจะรู้ขั้นไหน ๆ หากทราบเข้าไปเองโดยลำดับ สนฺทิกฺขุโณ จะบอกไปโดยลำดับลำดับ แน่จริง ๆ จนกระทั่งถึงขั้นวิมุตติหลุดพ้นประกาศกังวลขึ้นภายในหัวใจนี้ ฟ้ำถล่มดินถล่ม ก็เลสวัฏจักรหลุดลอยลงจากหัวใจ จะไม่เหมือนฟ้าดินถล่มได้ยังไง

ตั้งแต่บัดนั้นต่อไปที่นี่ ไม่มีละคำว่าจะเที่ยวเกิดที่นั่นเกิดที่นี่ ตายที่นั่นที่นี่ กะกาลสถานที่อะไร หมดปัญหาเลย เพราะเหล่านี้เป็นสมมุติทั้งหมด มีแต่กิเลสมันผลิบานขึ้นมา พอธรรมชาตินี้ได้พังลงไปแล้ว ไม่มีอะไรมาเป็นข้ำศึก มาเป็นอุปสรรคต่อหัวใจจะยังอยู่ก็ยังไม่ตายก็ตาย ก็มีแต่เรื่องธาตุเรื่องขันธ ยังอยู่ก็คือธาตุคือขันธ ตายไปก็คือธาตุคือขันธ ธรรมชาติที่บริสุทธิ์นั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับอันนี้เลย แน่ะ มีอะไร รักษากันเพื่ออะไร ถ้ารักษาอยู่มันก็ไม่แน่ใจจึงต้องรักษา ถ้าบริสุทธิ์หลุดพ้นจริง ๆ แล้วเอาอะไรมารักษากัน ท่านจึงว่าวิมุตติหลุดพ้น

อุปุปธรรม ๆ หมายถึงอะไร ให้มันถึงกันซิ ให้มันรู้ซิ นั้นละท่านว่าได้สืบทอดมาเต็มहुเต็มตาทุกสิ่งทุกอย่าง มองอะไรก็มองดูชัดเจนเต็มहुเต็มตาไม่ต้องระมัดระวังจะฟังเสียงอะไรคิดเรื่องอะไรก็ตาม เต็มहुเต็มตาเต็มหัวใจทุกอย่าง เมื่อถึงขั้นเต็มแล้วเป็นอิสระเป็นเต็มที่ ไม่ได้มีการระมัดระวัง เพราะไม่มีอะไรที่จะไปสืบทอดกันแล้ว มันขาดสะบั้นไปหมดจากใจดวงนั้น

ระหว่างจิตกับกิเลสทั้งหลายขาดสะบั้นออกจากกันแล้ว ไม่มีเงื่อนต่อแล้ว อะไรก็ดูไปอย่างนั้นแหละ กินก็กินไป นอนไป ถ่ายไป อิริยาบถทั้งสี่เปลี่ยนไปเท่านั้นแหละ พอถึงกาลถึงเวลาถึงวาระแล้วปล่อยปล้ำะทิ้งเลย เอาไว้อะไร ก็รู้อยู่แล้วตั้งแต่ยังไม่ตาย ดินเป็นดิน น้ำเป็นน้ำ ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ เป็นแต่เพียงว่าเป็นส่วนผสมมาอยู่กับธาตุ

กับชั้นนี้ ใจมาครองตัวด้วยความยึดความถือนี้อันหนึ่งเท่านั้น พอใจได้รู้รอบขอบเขตแล้ว ปล่อยลงตามความเป็นจริงของธาตุของชั้นของตัวเอง แล้วก็แสนสบายเท่านั้นเอง หายห่วง ไม่มีอะไรเป็นเครื่องยุ่งเหยิงวุ่นวายอีกดังที่เคยเป็นมาเลย ฉะนั้นจึงขอให้ทุกท่านตั้งใจประพฤติปฏิบัติ จงเอาจริงเอาจังอย่าเร่ง ๆ ร้อน ๆ เกล่ไถล เรื่องกิเลสนั้นละพาให้เป็นพาให้เกล่ไถล มาอยู่นาน ๆ แล้วชินไปนะ ชินชาหน้าด้านไป อันนี้ผมระวังมาก เรื่องกิเลสมันหากเป็น

เอาละการพูดเอาแค่นี้ละ พอสมควร